

ANNEX

RESUM DE LES AL·LEGACIONS PRESENTADES

1. Cabals líquids i sòlids per al nou Pla Hidrològic de l'Ebre

La situació ecològica del Delta de l'Ebre presenta una tendència preocupant de degradació estructural. **La retenció de sediments als embassaments, la salinització de les llacunes, l'enfonsament i la regressió o l'estat de conservació desfavorable de determinats hàbitats i espècies d'interès comunitari són símptomes d'una disfunció sedimentària, hidrològica, geomorfològica i ecològica de fons que estan sent agreujades pels efectes del canvi climàtic i per l'acció política contraproduent.** La proposta de cabals ecològics sòlids i líquids per al delta i el riu s'hauria de formular en el marc de la revisió del Pla Hidrològic de la Demarcació de l'Ebre 2028-2033 amb una finalitat de consolidació tècnica del procés planificador que en reforci la legitimitat, la validesa jurídica i l'eficàcia ambiental. L'objectiu d'aquesta nova proposta hauria de ser establir un règim de cabals ecològics per al tram final del riu Ebre i el delta que sigui ambientalment justificable, geològicament coherent, hidrològicament viable i que revise els compromisos històrics de la conca.

2. La recuperació de la tècnica del colmateig i el tema 7 de l'EPTI (PHE)

La pòlissa de colmateig (adjunta) és un document històric molt rellevant per reivindicar que el colmateig s'ha de recuperar com a part de la “nova (i vella) cultura dels sediments”. Entre els punts 1 i 10 de la pòlissa de colmateig veiem com **aquesta pràctica de gestió de sediments a la Conca de l'Ebre es realitzava, principalment, després de la collita de l'arròs.** La Reial Companyia de Canalització i Regs de l'Ebre, S.A.” [juntament amb les comunitats de regants del Delta] havia de garantir el subministrament de la terbolesa durant un mínim de tres mesos, aprofitant, sempre que fos possible, les èpoques en què més tèrboles baixessin les aigües de l'Ebre. Aquesta tècnica s'hauria de recuperar a la Conca i al Delta de l'Ebre perquè actualment, entre una collita i l'altra, no s'aprofiten les riuades que es produeixen al riu Ebre (als mesos de tardor i hivern) per fer entrar llims a la plana deltaica a través dels canals del Delta.

3. Mètodes de gestió de sediments als embassaments i qüestions relacionades

A les al·legacions que hem presentat a la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre hem situat el bypass de salmorres del Riu Llobregat com un exemple a seguir per part de les diferents administracions responsables i d'Endesa. També hem assenyalat el forat antidemocràtic que suposa que, per contracte, Endesa hauria d'entregar a l'Estat un 25% de l'energia hidroelèctrica que produeix al tram baix de l'Ebre. I no l'entrega i les administracions segueixen sense reclamar-li tot i les successives denúncies que hem fet les entitats que defensem el medi ambient.

Els buidatges en episodis de riuada són el mètode més econòmic perquè és la mateixa riuada la que corre lliurement per l'embassament, de manera que eliminem el factor de retenció que és l'aigua estancada, és a dir, no retenim el sediment que porta la riuada i, a més, la força de

l'aigua arrossega part dels sediments retinguts. D'altra banda, el bypass per hidrosucció consisteix a posar dragues dins de l'embassament per xuclar aigua i sediments i, generalment a través d'una canonada, llençar aquesta barreja aigües avall de la presa.

DESENVOLUPAMENT DELS TEMES

1. La revisió del règim de cabals ecològics del delta de l'Ebre és imprescindible per assegurar el compliment efectiu dels objectius de conservació de la ZEPA i el ZEC Delta de l'Ebre, un espai que actua com a nucli ecològic mediterrani de primer nivell. La nova proposta reconeix el paper ambiental determinant que exerceixen tant els sediments com els cabals d'aigua a través dels canals i del riu per al manteniment dels hàbitats i les espècies RN2000, especialment durant els períodes crítics del cicle biològic de les espècies aquàtiques. El règim vigent no contempla tampoc la parada tècnica anual dels canals, cosa que en compromet la coherència funcional i legal. Aquesta “parada tècnica” s'hauria de revisar i posar al servei de criteris ambientals, i no merament econòmics. Haurien d'aprofitar-se els canals per fer entrar aigua i sediments a la plana del Delta de l'Ebre durant les riuades de tardor.

L'experiència de la sequera extraordinària del 2023 va evidenciar la necessitat urgent d'incorporar escenaris d'ajust puntual del cabal ecològic d'aigua del riu en situacions excepcionals, d'acord amb allò previst a l'article 4.6 de la Directiva Marc de l'Aigua i l'article 92 del Reglament de la Planificació Hidrològica. La proposta de reducció temporal del cabal mínim de 80 a 65 m³/s durant els mesos estivals respon a criteris d'extracció de recursos que ens porten al desastre. Aquesta nova proposta incrementa la pressió de la conca de l'Ebre sobre el Delta de l'Ebre. La redistribució proposada entre cabals fluvials i canalitzats no només no assegura un volum de sediments acceptable, sinó que ni tan sols intenta ajustar-se als requeriments ecològics reals del delta, millorant-ne l'eficiència ambiental.

Aquesta proposta empitjorada de cabals ecològics al tram inferior del riu i el delta no es fonamenta en una base tècnica i jurídica sòlida que permeti avançar cap a un règim de cabals ecològics més coherent, eficient i resilient, plenament alineat amb els principis de gestió adaptativa i amb els objectius de conservació establerts a la normativa europea. La seua incorporació al procés de revisió del Pla Hidrològic de l'Ebre no permet reforçar la sostenibilitat del sistema fluvial i deltaic i garantir-ne la viabilitat ecològica i social a mitjà i llarg termini.

CRÍTICA A LA PROPOSTA DE CABALS DE LA TAULA «DE CONSENS»

La mal anomenada «proposta de millora del règim de cabals ecològics per al tram final del riu Ebre i el Delta» implica una reducció al voltant del 8% del cabal de les masses ES091MSPF463_001- i ES091MSPF891. D'aquesta última en depenen directament: 1- les masses naturals ES091MSPF1684 El Garxal i ES091MSPF1686 Illa de Sant Antoni, aquestes dues masses es troben en bon estat ecològic i 2- les masses modificades ES091MSPF1676 Illa de Buda i riu Migjorn (Els Calaixos) i ES091MSPF1670 L'Alfacada que també es troba en bon estat ecològic. Aquestes quatre masses tenen un alt valor ecològic com a aiguamolls Ramsar i xarxa Natura 2000.

La reducció és al voltant del 20% entre els mesos de maig i agost, amb una punta del 26% al mes de

maig, mesos que són els de més productivitat biològica associada a les aportacions d'aigua dolça tant a les pesqueries de la desembocadura com al propi riu des de Xerta fins a la desembocadura. Amb les dades actuals, tal reducció del cabal suposaria un empitjorament encara més significatiu del no acceptable estat ecològic de l'estuari del Riu Ebre al tram inferior. Aquesta reducció de cabals incrementa el mal estat de les dues llacunes costaneres anteriorment citades que en aquests moments es troben en mal estat ecològic i que ja van veure prorrogada la consecució dels objectius ambientals segons l'article 4.4 de la Directiva Marc de l'Aigua fins al 2027.

Proposta de la Taula «de consens»:

Masas de agua		Río Ebro en Tortosa	Delta del Ebro
Distribución mensual (m³/s)	oct	80	20
	nov	80	20
	dic	80	12
	ene	90	0
	feb	150	0
	mar	150	0
	abr	91	12
	may	65	35
	jun	65	35
	jul	65	35
	ago	65	35
	sep	80	20
Volumen (hm³)		2776	592
3368			

CALDRIA, com ha reclamat també la Plataforma en Defensa de l'Ebre:

- 1- Definir un cabal ecològic per a les llacunes del delta que no depenen de la connexió hidrològica del riu Ebre, així com per a les badies costaneres, ecosistemes sensibles que depenen exclusivament de les aportacions d'aigua dolça procedent de la dotació de reg.
- 2- En cas de manca de definició dels cabals específics per a les llacunes en aquest cicle, En aplicació del principi de no deteriorament, es proposa considerar les dotacions de reg actuals com a “cabal de manteniment funcional” de les llacunes que depenen d'aquestes dotacions.
- 3- En considerar-se les dotacions de reg com a cabal ecològic en aplicació de l'article 18 del RPH en casos de sequera perllongada, es considerarà prioritari el manteniment d'aquest règim de cabals ecològics”, als aiguamolls RAMSAR i la Xarxa Natura 2000 del Delta de l'Ebre.

4- D'altra banda les dotacions de Reg del marge dret i esquerre, en actuar de facto com a cabal ecològic dels aiguamolls RAMSAR i la Xarxa Natura 2000 del Delta de l'Ebre, no poden veure reduïda la seva dotació.

5- Desestimar la proposta de reducció de cabals per a les masses ES091MSPF463_001- i ES091MSPF891 proposades per la Taula de Consens.

Una proposta de cabals ecològics per al tram final del riu Ebre i el delta per al futur PHE 2028-2033 no ha de contemplar només cabals líquids ni ha de ser una aportació igual a zero l'aportació entre els mesos d'octubre i març (sobretot a la tardor, com es feia abans amb el colmateig).

2. PÒLISSA DE COLMATEIG ADJUNTA A LES ÚLTIMES PÀGINES D'AQUEST DOCUMENT

Els regants de l'Ebre estaven obligats a pagar religiosament el cànon de colmateig si volien que els entrés aigua amb sediments als seus terrenys. És paradigmàtic d'aquest fet històric el record que Josep Bertomeu "Polet", fill de "José Bertomeu Agramunt" –beneficiari de la pòlissa-, té de les paraules del seu pare quan veia córrer la terbolesa per dins de la finca: "això és or!". Per saber popular era evident que, a més de contrarestar l'enfonsament del Delta, la terbolesa era adob, fertilitat, l'or dels cultius.

Tant les institucions catalanes i espanyoles com les comunitats de regants i els mateixos ciutadans hauríem de recuperar aquesta pràctica de gestió dels sediments a l'Ebre que es va perdre, entre altres factors, amb la construcció de les preses de Mequinensa i de Riba-roja, pel fet de gestionar els embassaments sense tindre en compte la terra. Per tant, no es tracta d'inventar res absolutament nou a la Conca de l'Ebre. Es tracta d'aprendre de la història i adaptar-la al present.

3. TÈCNiques DE GESTIÓ DE SEDIMENTS

Els buidatges en episodis de riuada són el mètode més econòmic perquè és la mateixa riuada la que corre lliurement per l'embassament, de manera que eliminem el factor de retenció que és l'aigua estancada, és a dir, no retenim el sediment que porta la riuada i, a més, la força de l'aigua arrossega part dels sediments retinguts. D'altra banda, un bypass per hidrosucció (similar al col·lector de salmorres del Riu Llobregat) consisteix a posar dragues dins de l'embassament per xuclar aigua i sediments i, generalment a través d'una canonada, llençar aquesta barreja aigües avall de la presa.

gràfic d'un sistema de Bypass

Extracció dels sediments superant la barrera de la presa sense buidar l'embassament

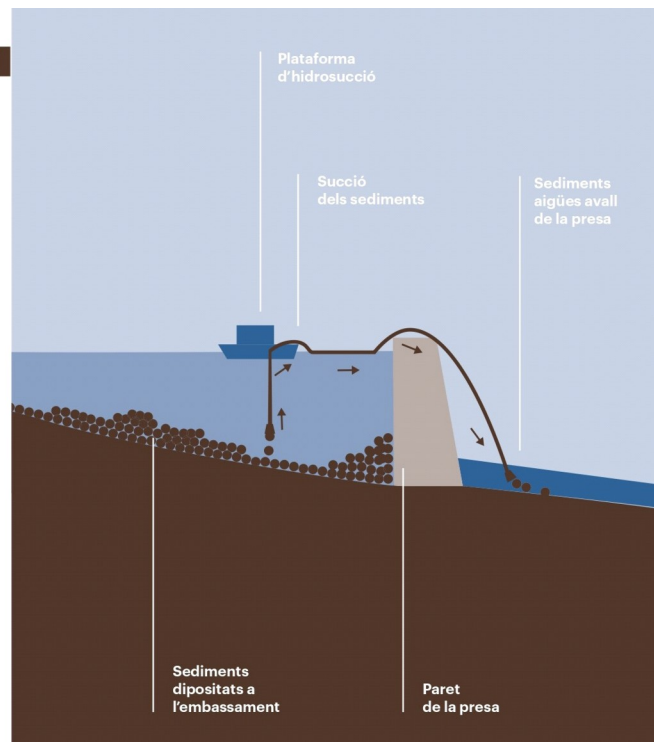

Figura 8. Disseny de Carme Pons Calvet per al llibre Terra presa. Per una nova política de sediments (Juan, 2021).

En resum, reclamem activar el cànon del 25% de l'energia i que es cobri aquest cànon i es destinin els diners a reduir els impactes ambientals de les preses. Amb la mateixa força, reclamem l'extinció de la central hidroelèctrica de Flix ja que el 2023 se van complir 75 anys de la posada en funcionament i és una obligació legal extingir-ne la concessió. Igualment indignats ens oposem als nous projectes de regadius, embassaments i centrals hidroelèctriques que proposen tots els partits capitalistes, així com a altres projectes especulatius com poden ser macroparc eòlics o solars, gigafactories de dades o complexos generadors de ludopaties i de negocis foscos de la banca com el Hard-Rock.

Seguint aquests criteris també hem presentat al·legacions en defensa de cabals ambientals per al riu Siurana. Aigua i sediments per a l'Ebre, per al Siurana i per a tots els rius!

ALTRES FONTS DE REFERÈNCIA

Com venim alertant des de fa anys, la gestió de les preses també implica qüestions de seguretat:

<https://elpais.com/espana/2025-12-05/el-gobierno-reconoce-haber-descuidado-durante-anos-los-sensores-que-auscultan-la-seguridad-de-sus-embalses-se-sabe-poco-sobre-sus-cimientos.html>

Per part nostra, com que no veiem les accions que hauríem de veure per part dels responsables polítics i tècnics, actuem i seguirem actuant també als jutjats, com vostès ja saben:

<https://sediments.cat/actualitat/el-director-del-parc-natural-del-delta-de-lebre-constata-davanty-del-jutge-limpacte-per-la-retencio-de-sediments>

De la mateixa manera que ens hem organitzat i ens seguirem organitzant contra els macroprojectes de "centrals hidroelèctriques reversibles" o de "gigafactories de dades" que són el

negoci d'uns quants per a la gana de molts i que poden posar encara més pressió sobre els nostres ecosistemes i societats:

<https://sediments.cat/actualitat/prou-negoci-capitalista-energia-centralitzada-desequilibri-territorial-i-explotacio-del-medi>

<https://sediments.cat/actualitat/la-gigafactoria-dintel-ligencia-artificial-a-mora-la-nova-falten-transparencia-limits-i-control>

Associació Sediments
Ecologistes en Acció
CGT Terres de l'Ebre
GEPEC – EdC

CONTACTES

Josep (Sediments): 634330912

Eli (Ecologistes): 663855838

Aleix (CGT): 638076307

Ximo (GEPEC): 609692033